

pentru alegerea acestei partituri au fost, desigur, numeroasele ei ansambluri — o bună școală pentru coordonarea soliștilor —, iar scenic — verva pretinsă a jocului actoresc.

Primul spectacol a fost, totodată, examenul de Stat al absolvenților; următoarele două au prezentat pe studenții anului IV, iar ultimul de pină acum a adus o distribuție combinată din cele anterioare. Deși realizarea este omogenă, prin coeziunea interpreților — să le individualizăm performanțele. Dintre absolvenți, Eva Zseller-Bărăian (Elisetta) — clasa prof. Mircea Breazu — a etalat încă o dată vocea de soprană ce îmbină desăvârșit consistența timbrală cu o mare mobilitate. Prezența dezinvoltă în toate situațiile scenice — colorat redată între ridicol și grațios —, se adaugă însușirilor vocale bine educate. Vasile Cupșe (Paolino) — clasa conf. Emil Mureșan — s-a evidențiat (chiar prin apariția doar într-un singur spectacol) ca un tenor de mare forță expresivă, cu irizări dramatice ale timbrului penetrant. Inclusiv dificila arie de largă respirație, cu elemente de coloratură, din actul II, a fost rezolvată degajat. Corina Păștean-Dănilă — clasa conf. Edith Simon — a conturat rolul Carolinei cu o sonoritate camerală, dar convingător prin puritate. Ludmila Mărgineanu (Fidalma) — clasa lect. Iulian Jurja — și Iuliu Mare (contele) — clasa prof. M. Breazu — s-au situat la același nivel ridicat al premierii.

În rolul Geronimo, însușirile de excepție ale unor voci de basso buffo au devenit regulă în toate aceste spectacole prin interpreții: asist. univ. Gheorghe Roșu, Petru Hercz-Dorman (clasa lect. I. Jurja) și Angeliu Oală (clasa conf. E. Simon).

În spectacolul al doilea, soprana Maria Ghircoiașiu — absolventă la clasa conf. E. Mureșan — a reliefat personajul Elisetta cu o voce pregnantă și joc inteligent. În aceeași distribuție, Mirela Cișman (Carolina) — clasa conf. E. Simon — a evoluat îngrijit — iar acest atribut condensează virtuțile unei interpretări care a acordat atenție fiecărui detaliu integrat în ansamblu, cantabilitate coroborată cu firescul frazării. Carmen Arieșanu-Codreanu (Elisetta), Alin Codreanu-Arieșanu, respectiv Mihai Kálmándi (contele), Daniela Predescu (Carolina), Liana Olteanu-Scurtăreanu (Fidalma) — studenți ai claselor prof. M. Breazu, lect. I. Jurja, conf. Al. Fărcaș și conf. E. Mureșan —, ca și tenorul Petre Ghilea (solist al Operei Române clujene, în rolul Paolino) au prezentat versiuni mai puțin personalizate, diferențiate valoric. Însăși rutina scenică a fost hotărâtoare în a stabili unele rezultate: pe de o parte, prezența experimentată a lui Petre Ghilea sau Mihai Kálmándi, pe de altă parte, debutul prematur cu o asemenea anvergură al studentei Liana Olteanu.

O prezență remarcabilă a fost — prin vocea generoasă de mezzosoprană și farmecul scenic, așezînd personajul Fidalma nu în zona ridicolului, ci a omului fin — Carmen Popescu-Oprîșanu, de la clasa lect. Maria Goia. Acest debut a marcat așadar depășirea stadiului „secret“ al unei pregătiri asidue, cuvenindu-i-se acum o mai largă desfășurare publică, în competiții. (Să ne reamintim că Lilliana Bizineche, spre exemplu, deținea deja, din studenție, premii de referință.)

Acordînd libertate ludică fiecărui interpret, dar ținînd ferm în mîini desfășurarea întregii opere, regizorul Alexandru Fărcaș a creat un spectacol dinamic — în scenografia semnată de Andrei Schiopu, cu plastica scenică de Alexandru Iorga. Scena confruntării Geronimo — conte, apoi declarația de dragoste a Fidalmei făcută lui Paolino sînt doar două dintre momentele cele mai reușite, prin gesturile personajelor în raport cu scaunele din decor, gesturi ce „comentează“ situația scenică.

La pupitrul dirijoral, lect. Imre Mocos a impulsivat favorabil discursul muzical (inclusiv față de unele tendințe de a trena ale soliștilor). Orchestra și clavecinul (partida susținută de lect. Ștefan Rónai), întreg ansamblul, au evoluat în consens cu cerințele stilistice.

Concerte ale Liceului de Artă

Ștacheta valorilor este din ce în ce mai ridicată în condițiile atît de strînse ale competiției în care se află acum discipolii secțiilor de muzică din învățămîntul liceal. Pentru ca experiența podiumului să fie oferită cit mai multor talente, Liceul de Artă clujean a alcătuit, în ultima vreme, programe incluzînd și cite o singură parte a lucrărilor concertante.

Primul dintre concertele din luna mai ale orchestrei Liceului — conduse de prof. Mihai Gutman — a urmat acest principiu, unitatea programului fiind asigurată prin asamblarea unor piese apropiate estetic. Să aderăm deci, la aplicarea primordială a criteriului solistic în a evalua realizările expresive.

Creația mozartiană — larg reprezentată aici — este domeniul ideal de formare a interpreților, prin îmbinarea expresiei personale cu disciplina stilistică. Grupul concertino din *Serenada K.V. 239* — Ioana Mușat (clasa a XI-a), Agatha Jakab, Gabriela Nișa, Petre Havaletz (cu toții în clasa a XII-a) — cu o frazare firească — nu a avut totuși destulă degajare în a face simțită, dincolo de grijă, bucuria de a face muzică. În partea I a *Concertului pentru clarinet și orchestră, K.V. 622*, partida solistică — Zoltán Reman, clasa a XII-a, prof. Gheorghe László — a fost redată nu cu virtuozitate instrumentală, ci prin muzicalitate virtuoză. Momentele de suspensie dramatică, specifice dezvoltării, s-au integrat în fluența discursului, convingător. Solistul *Concertului nr. 2 pentru corn și orchestră, K.V. 417*, Nicolae Balu — clasa a XII-a, profesor Vasile Oprea — a transformat atributul „îngrijit“ al interpretării în valoare artistică — datorită rezolvării tehnice acurate și interiorizării expresive.

Mai puțin pregnantă, redarea *Concertului în do major pentru oboi și orchestră* de Haydn a solistului Ioan Berci — clasa a XII-a, profesor Aurel Marc —, ale cărei calități au fost puse în umbră de inconstanța pulsației ritmice, mai ales în final. Deși restrînsă la o singură parte a *Concertului op. 25* de Mendelssohn-Bartholdy, participarea pianistei Elisabeta Orza — clasa a X-a, profesor Paul Buzás — a evidențiat o personalitate solistică dinamică, ce știe să se autocontroleze eficient. Secțiunile expansive susținute cu fermitate tehnică și dialogul liric lipsit de efuziuni s-au integrat într-o unitate coerentă. O ultimă pagină din acest program, *Concertul pentru flaut de Chaminade* — cu sonorități romantic-impressioniste idilice — a fost innobilată de puritatea expresivă pe care i-a dat-o Kinga Prada — clasa a IX-a, profesor Iuliu Havaletz —, cu o muzicalitate aparte.

Al doilea program al lunii mai, susținut de aceeași orchestră, a adus în prim-plan pe pianistul Daniel Goiți — clasa a XI-a profesoară: Irina Szarvady — ca solist al *Concertului în mi bemol major* de Liszt. Tonul său de mare consistență, în întreaga scară de intensități, permite gradații de mare amplitudine, atît în continuitatea ducturilor tensionale izolate, cît și în revenirile temeii ciclice. Masivitate și delicatețe catifelată (deosebit, momentul îmbinării expresive cu clarinetul), lirism și forță dramatică, zbucium tragic, instinct ludic, elan eroic s-au întrepătruns într-un tot unitar — prin transfigurarea artistică a unei personalități puternice.

În același concert, *Trei dansuri românești* de Rogalski — redată cu verva de culori specifică — și *Simfonia în sol minor, „Visuri de iarnă“* de Ceaikovski — în primă audiere clujeană (!). *Simfonia* a permis reliefaresc resurselor expresive ale tuturor compartimentelor de orchestră (bogate, îndeosebi în partida de violoncel). Dacă în partea I, lirică, am fi simțit nevoia de mai mult dinamism, în schimb finalul viguros a arătat că majoritatea componentelor acestui ansamblu se află deja la nivelul unei orchestre profesioniste de maturitate.

Să mai subliniem, cu acest prilej, dimensiunile activității estetic-formative desfășurate de profesorul Mihai Guttman — dascălul emerit (fără a avea acest titlu) al sufletelor noastre, ale tuturor celor pe care ne-a învățat Muzica.

Manifestările Liceului de Artă au devenit o oglindă a condiției înalte a celor mai tineri muzicieni ai noștri — în acest an cu adinți semnificații —, muzicieni ai căror reprezentanți de excepție merită o și mai largă prezentare în competițiile de pretutindeni, într-o lauda școlii românești.

Elena-Maria ȘORBAN

Concerte și recitaluri

De câțiva ani a devenit o tradiție ca în prag de vară instituțiile clujene de învățămînt artistic, alături de Filarmonică, să aducă un cald omagiu cu prilejul aniversării zilei sale de naștere, maestrului Sigismund Toduță. Astfel, în Studioul Conservatorului a avut loc un recital de muzică și poezie care a cuprins ciclul de *Lieduri pe versuri de Ana Blandiana* — „La cules de îngeri”, „Iubire”, „Ca și cum”, „Locuită de un cîntec”, „Cîntec de leagăn”, „Non plus ultra”, „Rugăciune”, „În satul în care mă-ntorc”, „Această plutire” și „Eu cred că norii”. — în interpretarea mezzosopranei Edith Simon și a pianistei Suzana Péntek și lucrări pentru cor pe voci egale pe versuri din *Antologie de poezie populară* de Lucian Blaga, *10 miniaturi corale* — „Duce-m-aș”, „Pădure, dragă pădure”, „Cîită boală”, „Cîntă cucul”, „Strigă moartea”, „Cine n-are dor”, „Alină-te dor”, „Vai bădică”, „Frunză verde de mohor” și „Cine-a scornit uritu” —, interpretate de corul de fete al Liceului de Artă, sub conducerea lui Mihai Guttman. Prin comparație, bogatul fond poetic ne-a apărut substanțial amplificat cu noi valențe estetice în versul cîntat al Anei Blandiana sau în cel zis — în sensul termenului folcloric — al textului antologic blagian, față de versul *rostit* (poate cu un surplus de patos dramatic, de către actrița Melania Ursu), muzica lui Sigismund Toduță relevind frumuseți subtextuale în primul caz, iar în cel de al doilea, subliniind mai pronunțat sentimentul exprimat prin cuvîntul din popor.

Fără-ndoială, în literatura genului *Concertul pentru flaut și orchestră* al aceleiași compozitor se înscrie ca o lucrare de referință. Dedicată unui instrument ancestral, această creație explorează un spațiu estetic arhaic, utilizînd un material provenit dintr-un motiv de trei sunete descendente (mi, re, diez, si), care proliferază printr-o continuă variație, într-o împletire de structuri melodice, heterofonice și polifonice pe parcursul celor trei părți, cu rezonanțe de cîntec lung sau de baladă. Prezentat în primă audiție la Cluj, *Concertul...* a avut un interpret ideal în Gavril Costea, posesor al unei tehnici transcendente, care a trecut cu uimitoare dezinvoltură, de la flautul obișnuit, la flautul alto și flautul piccolo, instrumente solicitate intensiv de partitură, performanță ce avea să fie urmată de o strălucită versiune a *Concertului în sol major* de W. A. Mozart. Cu binecunoscuta-i măiestrie Emil Simon a asigurat acompaniamentul ambelor lucrări, oferindu-ne la rîndu-i în final o interpretare convingătoare prin precizie, colorit sonor și echilibru, a suitei simfonice *Sheherazada* de Rimski Korsakov, cu un remarcabil solo de vioară al concertmaistrului Vasile Horvath.

Un concert al „Cappellei Transylvania” poate constitui cu certitudine, oricînd și oriunde, un eveniment artistic de prim ordin, astfel încît este lesne de înțeles atenția de care s-a bucurat festivitatea din Studioul Conservatorului, închinată aniversării celor trei decenii de activitate a prestigioasei formații. În vibrantul său cuvînt omagial, conf. univ. Ninuca Oșanu-Pop, rectorul institutului, a evocat principalele

momente din evoluția acestui cor, primul care a susținut la noi în țară, la un înalt nivel profesional, concertele de madrigale după cel de al doilea război mondial, precum și meritele de excepție ale maestrului Dorin Pop în promovarea a nenumărate creații din patrimoniul autohton, majoritatea în primă audiție absolută. În încheiere interpretării au entuziasmat ca de obicei auditoriul, prin admirabila tălmăcire a unor bijuterii din literatura corală a Renașterii franceze, franco-flamande și italiene.

De asemenea, tot sub semnul evenimentului s-a înscris și ciclul *Integrala sonatelor pentru vioară și pian* de L. v. Beethoven, în versiunea cuplului Andrei Agoston — Niņa Panieva Sebesi, într-un deplin acord de sensibilitate și concepție. Dacă, în general, conflictele dramatice au fost oarecum atenuate de temperamentul stăpînit și echilibrat al celor doi protagoniști, în schimb putem califica drept excepțională redarea momentelor lirice din părțile lente unde profundele sensuri și variatele nuanțe ale simțirii și gîndirii beethoveniene au fost dezvăluite cu generozitate.

Ca oaspete la pupitrul Filarmonicii, pe lângă o interpretare care a întrunit pe deplin adevărul publicului a popularei cantate *Carmina burana* de Carl Orff, Remus Georgescu și-a prezentat în primă audiție clujeană propria lucrare intitulată *Ecouri*, oratoriu pentru solist, cor de femei, bandă magnetică și orchestră, pe textul a trei poeme de Radu Stanca: „Ecouri din mină”, „Cinegetica” și „Aura tragică”, în care se remarcă exprimarea concentrată a unui material muzical substanțial. După cum mărturisea autorul într-un interviu acordat ziarului „Făclia”, „forma lucrării i-a fost sugerată de unele idei dezvoltate de Constantin Noica în tratatul său de etnologie — volumul doi din „Devenirea întru ființă”. Din punct de vedere muzical, aceste sugestii dirijează evoluția discursului sonor spre o continuă ascensiune în spirală și pe multiple planuri, sub impulsul unor acumulări tensionale succesive.

În concertul „Ars Novei”, incluzînd două creații exemplare prin conciziunea exprimării și profunzimea mesajului — cele 7 *lieduri* de Alban Berg (interpretate de Liliana Bizineche și pianista Monica M. Giurgiuman) și *Patru piese pentru vioară și pian* de Anton Webern (interpreți: Grigore Botár și Ninuca Oșanu-Pop), — Cornel Țăranu a invitat în mod implicit publicul la meditații comparative pe marginea programului prezentat ulterior. S-a putut observa astfel cum Adrian Iorgulescu, în lucrarea sa *Ipostaze IV* pentru două grupuri de percuție, „pigmentată” cu chiuituri și hăulituri, deși aspiră la mai mult, nu poate depăși stadiul unui simplu divertisment, sau cum, de pildă, Wolfgang Steffen în *Introversi* pentru pian (interpretat: Ninuca Oșanu-Pop) sau Rudolph Bualo în *Soundposts* pentru vioară, clarinet și pian (interpreți: Grigore Botár, Ioan Goilă și Ninuca Oșanu-Pop), exprimînd o succesiune rapidă de stări conflictuale prin contraste șocante, exagerează dimensiunile lucrărilor în raport cu conținutul. În acest context, piesa pentru clarinet solo intitulată *Carnix* a lui Șerban Nichifor (interpret: Ioan Goilă), judicios proporționată, cu efecte de tulnic și aluzii de dans popular, nu a avut decît de cîștigat cu toate că — la rîndu ei — s-a dovedit mai mult speculativ decît densă, în tentația de evocare a unor zone spirituale etnice devenite obsedante pentru noul val al creatorilor noștri. Pe de altă parte însă, în cadrul aceleiași concert, în cantata *Orfeu* pentru bariton și ansamblu (solist: Ion Budoiu), Cornel Țăranu a demonstrat încă o dată, că este extrem de aproape de sine însuși ca modalitate de exprimare artistică. Creația sa actuală, ce-și trage o substanțială sevă din frămîntările lumii contemporane, ne apare constant axată pe idei profunde, generoase. Transpunerea în muzică a versurilor lui Cezar Baltag se reflectă în partitura vocală printr-o permanentă oscilare între recitarea propriu-zisă și cîntarea textului, fapt ce coincide cu alternarea momentelor de un lirism mornic și izbucniri încărcate de puternice ten-